

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Uusi selonteko on tarpeellinen ja siinä käsitellään kattavasti mm. toimintaympäristömuutoksia, mutta muilta osin ennakkoinnin osuus jää vähäiseksi. Pienen kansakunnan on pystyttävä vähät resurssit allokoimaan järkevällä tavalla ja siinä ennakkoinnilla on merkittävä osuus.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Ammatillisen koulutuksen autonominen asema tulee säilyttää ja lähtökohtana pitää rakenteita, jotka mahdollistavat korkeatasoisen koulutuksen saatavuuden kaikissa osissa Suomea. Myös pienten ja/tai yksialaisten koulutuksen järjestäjien toiminta pitää tulevaisuudessakin mahdollistaa, sillä myös ne voivat toteuttaa korkeatasoista ja kustannustehokasta koulutusta.

Visiossa esitetään, että "Osaavaa ja sitoutunutta opetus-, ohjaus ja muuta henkilöstöä on riittävästi kaikkialla Suomessa ja henkilöstö kehittää osaamistaan säännöllisesti". Tämä ei kaikilta osin vielä toteudu kaikkialla Suomessa, mutta on ensiarvoisen tärkeää, joten siihen on panostettava myös rahoituksessa kuten muidenkin visiotavoitteiden saavuttamiseen. Kunnianhimoiset tavoitteet edellyttävät myös riittävää resursointia, käytännössä rahoituksen kohdentamista oikeisiin tarpeisiin.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Ammatillisen ja lukiokoulutuksen hallinnollinen yhdistyminen voi olla mahdollista ja perusteltua, mutta molempien tahojen tavoitteet ja tehtävät tulee pitää erillisinä. Meidän on kyettävä tarjoamaan myös tulevaisuudessa väestölle suoraan ammatillisen tutkintoon johtava väylä, jossa työelämälähtöinen / käytäntöpainotteinen oppiminen ja opiskelu korostuvat alusta alkaen ja johtavat vahvan ammattitaidon kehittymiseen.

Yksilöstä lähtevien tasavertaisuuden tavoitteiden lisäksi on tärkeää korostaa yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta. Ammatillinen koulutus tarjoaa nykyisillä linjauksilla nopean reitin valmistumiseen. Tavoite koko selonteolla on yleisen sivistystason lisääminen, mutta myös osaavan työvoiman saaminen. Tästä on aivan liian vähän kirjauksia kokonaisuudessa.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä tarvitsee yksinkertaistamista, jotta ennustettavuus ja läpinäkyvyys lisääntyisivät. Rahoituksen painopiste tulee siirtää perusopetuksen tavoin perusrahoitukseen ja pitkäjänteisen kehittämisen tukemiseen avustushakujen sijaan. Lisäksi rahoituksessa tulisi huomioida nykyistä paremmin eri tutkintojen kustannusvastaavuus.

Ammatillista koulutuksen haasteita tarkasteltaessa on huomioitava, että ne ovat syntyneet osaksi riittämättömien taloudellisten resurssien seurauksena ja osaksi varsinkin perusopetuksesta tulevien nuorten lisääntyneiden elämänhallinnan ongelmien sekä lisääntyneen moniammatillisen avuntarpeen seurauksena. Tämän vuoksi on tärkeää, että myös perusopetusta kehitetään.

Yhteiset opinnot ja yleissivistävät sisällöt ovat tärkeä osa ammatillisia tutkintoja, mutta niiden osuutta ei tule lisätä, koska se vähentäisi sekä ammatillisten opintojen osuutta että opiskelumotivaatiota ammatillisiin tutkintoihin.

Tärkeää on tuoda esille nykyistä enemmän ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. Ne ovat tärkeitä osaamisen ja ammatti-identiteetin vahvistamisen välineitä ja merkittävä osa ammatillista koulutusta. Lisäksi ne antavat myös korkeakoulututkinnon suorittaneille mahdollisuuden osaamisensa kehittämiseen. Näiden tutkintojen sisältöjen kehittämisen tulee lähteä ammatillisen osaamisen kehittämisestä.

Lisäksi selonteossa on huomioitava ammatillisen koulutuksen rooli koulutusviennissä sekä työ- ja osaamisperäisessä maahanmuutossa. Myös ammatillisen ja korkea-asteen koulutusten yhteistyö tki-toiminnassa sekä työelämäyhteistyössä puuttuu kokonaan selonteosta, vaikka yhteistyötä tehdään paljon.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Ammatillisen koulutuksen roolia TKI-toiminnassa yhteistyössä korkeakoulujen kanssa tulee vahvistaa.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Jatkuvan oppimisen linjauksissa tulee esittää konkreettiset tavoitteet koko työikäisen väestön jatkuvan oppimisen resurssien turvaamiseksi. Näihin tavoitteisiin tulee sisällyttää koulutuksen järjestäjien rahoitus sekä opiskelijoiden opintojen aikainen sosiaaliturvan kehittäminen.

Myös työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä sekä muut jatkuvaan oppimiseen liittyvät ammatillisen koulutuksen kehittämistoimet on tässä yhteydessä huomioitava. Nyt ne puuttuvat selonteosta.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Opettajien saatavuutta kannattaisi pohtia erityisesti ammatillisen koulutuksen näkökulmasta.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

Opintotukea kehitettäessä opintotuki tulee tarvittaessa mahdollistaa myös oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan tulotaso huomioiden. Tämä lisäisi selkeästi erityisesti lyhytkestoisten oppisopimusten syntymistä.

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Koulutusjärjestelmää esitellään erikoisella tavalla: 2. asteen osalta puuttuu se, että > 50% opiskelijoista on > 25-vuotitaita, eikä ammatti- ja erikoisammattitutkintoja käsitellä riittävästi.

Selonteko antaa paikoitellen liian kriittisen kuvan koulutusjärjestelmän toiminnasta. On hyvä huomata, että edelleen olemme monessa asiassa kehityksen kärkipäässä.

Schultz Lasse
Länsirannikon koulutus Oy WinNova

Salo Satu
Länsirannikon koulutus Oy WinNova